SAN FRANĠISK U N-NAGĦĠA

Il-lupu, minn qaddisu hu ta' natura ħarxa, jagħmel għall-annimali aktar dgħajfa minnu u hu l-akbar għadu tan-nagħġa: jidhirlu għandu kull jedd li meta jiltaqa' ma' xi ħarufa jagħmel ikla minnha. San Franġisk t'Assisi kellu mħabba kbira għall-annimali, u din kienet ġibda hekk kbira fih li kienet tagħżlu mill-qaddisin l-oħra: kien iħobb l-annimali kollha, ukoll l-istess lupu (li kif naqraw fil-"Fjuretti", fil-pajjiż ta' Gubbju darba kien raqqdu mill-ħruxitu u darrieh iqim lill-annimali l-oħra u ma joqtolhomx); imma San Franġisk l-aktar li kien iħobb lill-ħarufa, u kien iħobbha hekk, li lil Fra Leone, tip ta' veru reliġjuż għas-sempliċità u l-manswetudini tiegħu, kien laqqmu, u kien isejjaħlu: Ħaruf il-Mulej.

San Franġisk u n-nagħġa

Dan San Franġisk, darba waħda fit-triq iltaqa' ma' merħla mogħoż: qalb dawn kien hemm ħarufa. Għal dik id-dehra ndehex b'qima, għax dik il-ħarufa qalb dawk il-mogħoż dlonk

fakkritu f'Ġesù qalb il-Kittieba u l-Fariżin, u għalhekk xtaq u ried jixtriha: imma kif ġralu dejjem . . . ma kellux biex, u din kienet aktarx dik id-darba waħdanija li qalbu ngħafsitlu għax ma kellux flus. X'jagħmel? ! . . . Inzerta għaddej f'dak il-ħin wieħed xerrej u San Franġisk talbu, għall-imħabba ta' Ġesù, jixtrihielu; u dak xtrahielu; u San Franġisk, qalbu sa ttir bil-ferħ, ħadha għand is-sorijiet biex irabbuhielu u jieħdu ħsiebha huma. Dawn imbagħad, minn sufha sawrulu ċoqqa, u ma kienx ikun ferħan bi ftit meta jilbisha.

Darb'oħra kien qala' wkoll ħarufa, li huwa kien ħadha tgħix miegħu f'Santa Marija ta' l-Anġli. Din kibret twajba u ġwejda ħafna u hekk drat lill-patrijiet u lil Fanġisku, li kienet tmur magħhom kull fejn imorru, saħansitra fil-knisja, ukoll bil-lejl u, waqt l-uffizzju, meta l-patrijiet kienu jgħidu s-Salmi, hi kienet twieġeb: Bèè, Bèè! . . . u mad-daqq tal-qanpiena, waqt l-elevazzjoni kienet tinxteħet għarkubbtejha, tniżżel rasha, bħallikieku b'qima lis-SS. Sagrament.

Darb'oħra lemaħ merħla nagħaġ jirgħu, u hu sellmilhom bħallikieku kienu nies. Dawk in-nagħaġ għattislima tiegħu dlonk ħallew il-mergħa qabżu jiġru lejh u bil-Bèè, Bèè tagħhom u ħamsin ħaġ'oħra wrewh l-hena tagħhom, b'għaġeb kbir tar-ragħajja li kienu jieħdu ħsiebhom. L-aktar imma, li kellu għal qalbu l-ħrief, għax dawn kienu jfakkruh f'dak il-Ħaruf ta' bla tebgħa, maqtul f'debħa għad-dnubijiet tad-dinja. Xi drabi ma naqasx jagħti l-mantell tiegħu biex jixtriħom, biex ma jiġux maqtula.

Waqt li darba kien qiegħed f'monasterju tal-Benedittini, inzertat ġrat ħaġa li kidditu għall-mewt: kienet ballottra li qabdet ħaruf li kien għadu kemm twieled. Il-Qaddis hekk ħass il-ħasra ta' dak il-ħaruf maqtul, li hu, li qatt ma kien seħet lil ħadd, seħet dak inhar lil dik il-ballottra billi xtaqilha l-mewt u li ħadd ma jkun irid jiekol minn laħamha. Hekk tassew ġara: il-ballottra mietet u ebda bhima oħra ma riedet idduq laħamha, l-anqas il-lupi.

Waqt li darba kien Ruma xi ħadd kien tah ħaruf sabiħ: hu ħallieh għand dik il-kbira ħabiba tiegħu u bintu spiritwali, Ġakba tas-Sebaxmux, li tagħha dan l-imbierek ħaruf sar mhux biss il-ħabib, imma wkoll is-sieħeb l-aktar ġwejjed u fidil. Kien dejjem ħdejha fid-dar, kull fejn tmur hi jmur hu, u kien jagħmlilha għors kbir meta tidħol minn barra; fil-għodu kien iqajjimha bil-Bèè, Bèè tiegħu u, meta xi darba ngħasha jkun tqil iżjed, kien jaqbad iħabbtilha b'rasu mal-bieb biex tistembaħ u tqum.

Minkejja x-xrieki li biż-żmien inħolqu għall-ħarsien (wisq drabi barra minn loku, għax ġej minn bnedmin moralment morda) tal-annimali, San Franġisk, aktar minn kulħadd ħabbhom, kien jagħrafhom bħala ħutu, għax ġejjin mill-istess għajn li minnha ħriġna aħna: minn Alla l-Imbierek.

Ma dan kollu n-nagħġa, sewwa sew bħal ħmar, hi annimal mhux magħruf biżżejjed u tiġi wisq drabi mmaqdra. Qaluli m'ilhomx, li ċertu sinjur kittieb jismu "Buffon", li kiteb ħafna fuq il-bhejjem imma, kif jidher, hu ta' ħilijiet ta' żmien bużnannietna, qal, li "n-nagħġa hi l-aktar baħnana fost il-bhejjem ta' erba' saqajn". X'ħaqq ta' moħħ imberfel! Li kieku kien hekk, taħsbu intom, Ġesù Kristu kien jagħmel in-nagħġa (baħnana!) bħala għelm ta' dawk li

jimxu warajh? Hu tabilħaqq, li titkellem u tagħmel ħaqq mingħajr ma tqis il-kelma t'Alla, ma tistax ma tgħidx ħlief ħmerijiet!

Hu tassew, li n-nagħġa b'għamilha wisq drabi ġġagħlek taħseb hekk fuqha: li hi baħnana. U hekk jiġri wkoll lil dawk bosta drabi li huma ġwejdin u umli: min iħares lejhom bl-għajnejn tad-dinja jaqta' li huma boloh u li ma tistax torbot fuqhom; iżda kemm jitqarqu! Jasal il-jum, imma mbagħad ikun tard wisq, li dawk jiftħu għajnejhom, u jkollhom jistqarru bi kliem Ruħ il-Qodos: "O, kemm konna aħna l-boloh! Konna naħsbu u ngħidu li dawk huma l-boloh u, traku, dawk il-lum huma fost ulied il-Mulej mal-qaddisin, u lilna xi swetilna l-kburija tagħna?

Baħnana n-nagħġa? Baħnana? . . . Il-ħaġa hi li ma tantx issib min jaf jgħożżha, għal dak li hi n-nagħġa! Ir-raħħal ma jarax fiha ħlief għajn ta' qligħ: li tisminlu u li ttih qabda ħrief; mill-bqija x'jimpurtah? Meta hi msemmna, ibigħha, u hu jitħenna jgħoddhom minn fuqha. Imma jekk raħħal dehni juriha ġibda u mħabba, taraw x'qalb tassew tad-deheb hi n-nagħġa. U min għandu qalb tad-deheb hu baħnan?

Għax in-nagħġa hi minn qaddisha ħelwa, ġwejda u umli, jgħidu li hi baħnana! Hekk sejra d-dinja. Imma min qatt wasal ifiehem għal kollox lid-dinja u jserraħha? Kristu nnifsu qal: "Mundus in maligno positus est": Id-dinja hi qerq u ħażen. Hekk hu! Tfittex dejjem lil min tolqot u toqtol bis-semm. Araw daqsxejn: In-nagħġa li hi twajba u ġwejda minn qaddisha, hi baħnana; u l-lupu, li hu l-kontra tan-nagħġa, hu kiefer, ħalliel u qattiel. Rajtu? Kif triduha mmela, meqjumin sinjuri? . . . Tridu bhima ġwejda, umli u li toqgħod għal kollox? . . . Imma allura għax tgħidulha baħnana? . . . Jew tridu li turi snienha? . . . u allura għax tmaqdruha u żżebelħuha?

Jingħad li n-nagħġa tinħtieġ f'kollox il-bniedem, li ma tafx tikseb biex titmantna, li jkollhom joħduha għall-mergħa u jerġgħu jdaħħluha ma' merħlitha, għax ma tafx issibhom weħidha u aħseb u ara kemm tagħraf tilqa' ruħha mill-għadu tagħha, il-lupu. O, aħsbu daqsxejn, li n-nagħġa ġiet maħluqa mn'Alla bir-ragħaj għaqli ma' ġenbha li jiksbilha l-ħxejjex, isibilha l-ilma x'tixrob, iġiżżha dħul ir-rebbiegħa u s-suf iħallihulha jarġa' jikber ma' dħul ix-xitwa! Hu tassew, li l-Kotba Imqaddsa jixhdulna kif sa mill-bidu Abel kien jirgħa l-imrieħel tan-nagħaġ. Iżda, għiduli ftit: Kif kienu jagħmlu n-nagħaġ qabel ma Abel seta' jieqaf fuq riġlejh, anzi wkoll qabel ma twieled?... Alla jewwilla, ħalaq in-nagħaġ fl-Asja u l-lupu fl-Amerka, u bejniethom jifred il-baħar? . . . Eh, żgur li lè, għax il-lupi fl-Asja kienu ġa ħafna qabel ma Kristofru Kolombu kixef l-Amerka. U ma' dan kollu r-razza tan-nagħġa ma nqerditx. U dan ifisser li n-nagħaġ, li kieku ma kellhomx min jieħu ħsiebhom, kienu jkunu jafu kif jiksbu dak li hu meħtieġ għall-ikel u kif ukoll għandhom iħarsu lilhom infushom. Mela, in-nagħaġ m'humiex hekk baħnanin kif kien deherlu s-sur Buffon.

Ġejt naf, li f'xi pajjiżi ta' l-Afrika u ta' l-Italja wkoll, ir-ragħajja m'humiex hekk ħawtelin bħal dawn tagħna u jitilqu ta' sikwit l-imrieħel tan-nagħaġ tagħhom għal riħhom; u n-nagħaġ, imbagħad, hawn jafu jpattu huma għan-nuqqas tar-ragħajja u juru li jafu mnejn għandhom jgħaddu

biex ma jiġrilhomx deni. U għaliex immela, fin-naħat tagħna jidhru u jissejħu baħnana? — Nifhem li għandna saru hekk għax għamilniehom hekk aħna, billi naħsbulhom biex xejn ma jonqoshom. Ngħid ukoll, li n-nagħaġ jgħallmuna kemm għandu jkollna tama u fiduċja fil-Mulej, li wegħedna li xejn ma jkun jonqosna, meta aħna fidili Lejh.

Kemm għandna tassew x'nitgħallmu min-Nagħġa!

Araw kif iġibu ruħhom tajjeb marragħaj li jieħu ħsiebhom. Ebda ieħor mill-annimali hu bħan-nagħġa ubbidjenti għal sidu: jobdu saħansitra lill-istess kelb li r-ragħaj iħalli jindukrahom. Kif noqogħdu aħna għall-Mulej, Sidna u Ragħaj tagħna? . . . Kemm-il darba nonqsu u, jekk mhux bi kliemna żgur b'għamilna, nuru li aħna nafu aktar minnHu dak li hu tajjeb u jaqbel għalina? . . . U kif inġibu ruħna aħna ma' min hu ogħla minna u li għandu l-jedd fuqna, sewwa sew bħalma l-kelb għandu fuq il-merħla? . . . Mill-bqija, m'hemmx x'wieħed jistagħġeb: għax kif jista' jkun li aħna nqimu lil min hu fuqna minn flok Alla, jekk aħna bil-ħeffa kollha nonqsu u noħduha kontra Alla Sidna, li ħalaqna? Nitgħallmu mela, min-nagħġa li, fost l-ilħna tagħraf liema hu ta' sidha u kollha ġwejda tobdi u tmur warajh. X'għandha x'taqsam mal-bhejjem l-oħra, li bosta drabi jkollhom jinżammu marbutin jew magħluqin, għax iridu jagħmlu kif jaqblilhom, u li dawn aktarx jispiċċawha ħażin! Hekk jiġri wkoll lil dawk il-bnedmin li ma joqogħdux għall-amar t'Alla: illum jew għada, jiksru għonqhom, jew fil-ġisem jew fir-ruħ.

Niftakar li l-Arċipriet tal-parroċċa qrib ta' wieħed mill-kunventi tagħna, ta' kull sena għall-Għid, kien jibgħat ħaruf sabiħ lill-patrijiet, li dawn imbagħad kienu jħalluh jikber u meta jasal waqtu joqtluh u jistiednu wkoll lill-Arċipriet sabiex jieklu magħhom.

F'sena waħda l-ħaruf kien hekk sabiħ u ġwejjed, li l-patrijiet ġiethom ħasra u ma ridux joqtluh. Kien qisu l-kelb fid-dar: kien dara l-ħin li l-patrijiet jinżlu fil-ġnien għal ftit tal-mistrieħ, u kien imur warajhom jaqbeż u jifraħ; jissieħeb magħhom fil-logħob tal-boċċi u jiġri magħhom kullimkien; biss ma kienx jista' jifhem għax ma jħalluhx imur magħhom il-kor. Kien jaf sewwa wkoll iċ-ċelel ta' dawk li l-aktar iżiegħlu bih u ma kienx jonqos jagħmlilhom żjarat, li qatt ma kienu jkunulu għal xejn. Imma ħej, il-jum tal-biża' kien qed joqroblu! U fl-aħħar ġie l-biċċier, imma l-Ħaruf xammu: ma riedx imur miegħu; patri, imbagħad ħa f'idejh r-rumnell li bih kien marbut u ġwejjed, ġwejjed, il-Ħaruf mexa miegħu; iżda, malli l-patri ta f'idejn il-biċċier ir-rumnell u ġie biex jitlaq, il-Ħaruf donnu twerwer u għamel kull mod biex imur mal-patri. Il-patri, meta ra hekk, mar iżiegħel bih u jġagħlu jmur mal-biċċier; u hu, il-patri, ġie biex jitlaq u jħallih imma hawn il-Ħaruf hekk għamel għalih, li tah daqqa ta' ras fuq wara, li kien ser jinqaleb. Imbagħad ġwejjed, ġwejjed mar mal-biċċier għal . . . . mewt!

Għeżież qarrejja, annimali bħal dawn nistgħu qatt insejħulhom baħnana? . . . Huma umli, ġwejdin u, fuq kollox, jittamaw f'Alla li ħalaqhom u li huma jaraw f'dawk il-persuni li jagħmlulhom il-ġid.

Nitgħallmu minnhom aħna l-Insara: u dan San Franġisk t'Assisi ried jgħallimna bl-imħabba tiegħu speċjali għan-Nagħġa. **P.N.M. o.f.m.**